

PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ STANDARD

PRIVIND IGIENA MÂINILOR

POS: PCI-01. EDIȚIA II

SCOPUL PREZENTEI PROCEDURI - creșterea compliancei lucrătorilor medicali, diminuarea riscului apariției infecțiilor asociate asistenței medicale (IAAM) prin standardizarea metodelor de igienă a mâinilor și sporirea vigilenței angajaților, protecției pacienților și personalului medical.

DOMENIUL DE APLICARE A POS

Prevederile prezentei proceduri se aplică de către toți angajații secțiilor, departamentelor și clinicilor din cadrul IMSP SCR „Timofei Moșneaga”.

Cadrul legislativ

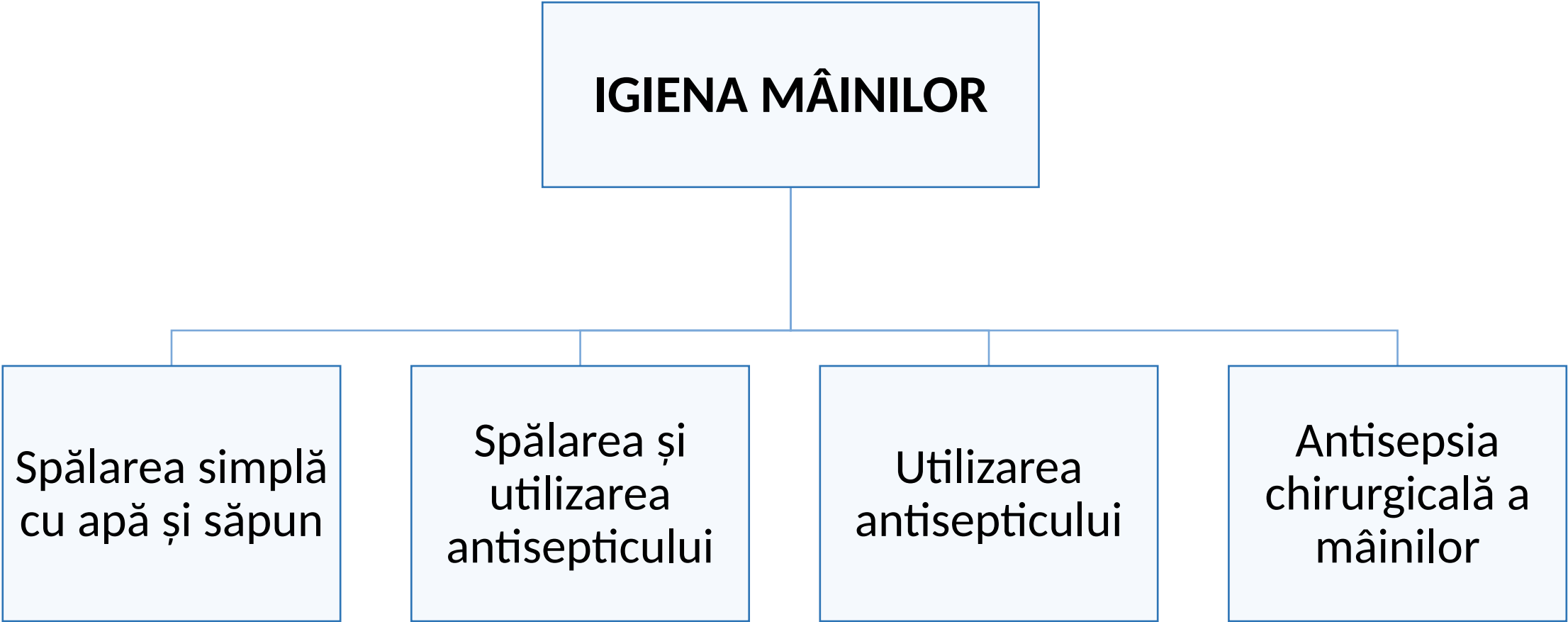
Reglementări naționale:

- Ordinul Ministerului Sănătății nr.51 din 16.02.2009 cu privire la aprobarea Ghidului de supraveghere și control în infecțiile nosocomiale;
- Ghidul practic „Siguranța injectiilor”, aprobat de Consiliul de Experți al Ministerului Sănătății al Republicii Moldova la 24.09.2015 Ordinul MS RM nr. 765 din 30.09.2015.
- Ghid practic Criteriile minime pentru igiena mâinilor în instituțiile rezidențiale cu îngrijire pe termen lung, Ministerul Sănătății al Republicii Moldova, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, 2021.

Reglementări internaționale:

- Ghid OMS privind igiena mâinilor în unitățile medicale, 2009.
- Prospect cu informații despre utilizarea mănușilor OMS (Glove use information leaflet, WHO) 2009.
- Guideline for Hand Hygiene in Health-Care Settings, Recommendations of the Healthcare Infection Control Practices Advisory Committee and the HICPAC/SHEA/APIC/IDSA Hand Hygiene Task Force, CDC, 2002.
- SHEA/IDSA/APIC Practice Recommendation: Strategies to prevent healthcare-associated infections through hand hygiene: 2022, Update Infection Control & Hospital Epidemiology (2023).

IGIENA MÂINILOR


```
graph TD; A[IGIENA MÂINILOR] --- B[Spălarea simplă cu apă și săpun]; A --- C[Spălarea și utilizarea antisepticului]; A --- D[Utilizarea antisepticului]; A --- E[Antisepsia chirurgicală a mâinilor];
```

Spălarea simplă
cu apă și săpun

Spălarea și
utilizarea
antisepticului

Utilizarea
antisepticului

Antisepsia
chirurgicală a
mâinilor

Indicațiile pentru spălarea și/sau dezinfectarea mâinilor

Spălarea simplă a mâinilor cu apă și săpun	Dezinfectarea mâinilor
Când sunt vizibil murdare	Imediat înainte de a atinge un pacient
Înainte de mâncare	Înainte de a efectua o procedură aseptică sau mânuirea unui dispozitiv medical invaziv.
După toaletă	Când atingem altă regiune anatomică a aceluiași pacient
Când îngrijim un pacient cu diaree cunoscută sau suspectată	După atingerea unui pacient sau a obiectelor din apropierea pacientului
Când se suspectează sau se cunoaște despre prezența sporilor (de exemplu într- un focar de B. anthracis, C difficile)	După contactul cu sângele, lichide biologice sau suprafețe contaminate de acestea
	Imediat după îndepărtarea mănușilor

Utilizarea mănușilor – momente cheie

- Mănușile trebuie alese adecvat sarcinii de lucru, activităților de îngrijire a pacientului și dimensiunii mâinilor.
- Mănușile se vor îmbrăca numai după spălarea și dezinfectarea mâinilor.
- **Mănușile vor fi schimbate la fiecare pacient. Niciodată nu purtați aceeași pereche de mănuși la pacienți diferiți!**
- Mănușile medicale trebuie aruncate imediat după îndepărtare.
- **Dezinfectarea mâinilor cu mănuși NU este acceptabilă.**
- Mănușile nu trebuie spălate, dezinfectate sau reprocesate cu orice scop de reutilizare.

În situația în care mănușile sunt îndepărtate din cauza unei rupturi sau înțepături și lucrătorul medical a avut contact cu sânge sau alt lichid biologic, spălarea mâinilor cu apă și săpun este necesară așa cum este considerat a fi echivalent cu o expunere directă la sânge sau alt fluid corporal.

Mănușile nu se indică în cazul când nu există riscul de expunere la fluide biologice sau obiecte contaminate din mediu

În caz de expunere directă la pacient:

**examinarea obiectivă cu măsurarea tensiunii, temperaturii sau pulsului;
efectuarea injecțiilor subcutanate și intramusculare;
spălarea și îmbrăcarea pacientului;
transportarea pacientului;
efectuarea procedurilor la ochi și urechi (fără secreții).**

În caz de expunere indirectă:

completarea fișelor medicale,
administrarea medicamentelor orale,
plasarea măștii de oxigen la pacient;
schimbarea mobilei pacientului.

**INDICAȚII
DE
SCOATERE
A
MĂNUȘIL
OR:**

Atunci când s-au deteriorat sau se suspectează ruperea acestora.

După ce mănușile au intrat în contact cu sânge, lichide biologice sau piele, mucoasă a pacientului, iar procedura s-a finisat.

Când s-au finisat procedurile la un anumit pacient.

Când se efectuează proceduri la același pacient, de la un situs al corpului la altul pentru evitarea transmiterii agenților patogeni dintr-o zonă infectată a corpului în alta curată.

Indicațiile pentru purtarea mănușilor (OMS, Glove Use Information Leaflet, 2009)

MĂNUȘILE STERILE indicate pentru:

- efectuarea oricărei intervenții chirurgicale;
- proceduri invazive de examinare și/sau radiologice;
- efectuarea procedurilor de puncție și/sau cateterizare a venelor centrale, periferice și a aterelor;
- pregătirea nutriției parentale totale

MĂNUȘI STERILE

MĂNUȘILE NESTERILE indicate atunci când există riscul personalului medical de a atinge sângele, fluide biologice, secreții excreții sau obiecte contaminate cu lichide biologice.

- **Expunere directă la pacient:** contactul cu sângele pacientului, cu mucoasa și/sau pielea lipsită de integritate a bolnavului; pielea lipsită de integritate a lucrătorului medical; pacient cu statut infecțios cunoscut, în cazuri de urgență sau epidemie; extragerea de sânge; întreruperea liniei venoase; examinarea pelvină sau vaginală; sisteme de aspirare deschise ale tuburilor endotraheale.
- **Expunere indirectă:** curățenia și dezinfecția, golirea recipientelor cu vomă, mânguirea sau curățarea instrumentelor, manipularea deșeurilor.

MĂNUȘILE NESTERILE

MĂNUȘILE NU SE INDICĂ

(excepție precauțiunile universale de contact) în cazul când nu există riscul de expunere la fluide biologice sau obiecte contaminate din mediu.

- **Expunere directă la pacient:** Măsurarea tensiunii, temperaturii sau pulsului; efectuarea injecțiilor subcutanate și intramusculare; spălarea și îmbrăcarea pacientului; transportarea pacientului; efectuarea procedurilor la ochi și urechi (fără secreții).
- **Expunere indirectă:** completarea fișelor medicale, administrarea medicamentelor orale, plasarea măștii de oxigen la pacient; schimbarea mobilei pacientului

Indicațiile pentru purtarea mănușilor (OMS, Glove Use Information Leaflet, 2009)

MĂNUȘI STERILE

MĂNUȘILE STERILE sunt indicate pentru:

- efectuarea oricărei intervenții chirurgicale;
- proceduri invazive de examinare și/sau radiologice;
- efectuarea procedurilor de puncție și/sau cateterizare a venelor centrale, periferice și a arterelor;
- pregătirea nutriției parentale totale

MĂNUȘILE NESTERILE

MĂNUȘILE NESTERILE sunt indicate atunci când există riscul personalului medical de a atinge cu mâna sângele, fluide biologice, secreții excreții sau obiecte contaminate cu lichide biologice.

- **Expunere directă la pacient:** contactul cu sângele pacientului, contactul cu mucoasa și/sau pielea lipsită de integritate a bolnavului; pielea lipsită de integritate a lucrătorului medical; pacient cu statut infecțios cunoscut, în cazuri de urgență sau epidemie; extragerea de sânge; întreruperea liniei venoase; examinarea pelvină sau vaginală; sisteme de aspirare deschise ale tuburilor endotraheale.

Expunere indirectă: curățenia și dezinfecția, golirea recipientelor cu vomă, mânguirea sau curățarea instrumentelor, manipularea deșeurilor.

MĂNUȘILE NU SE INDICĂ

MĂNUȘILE NU SE INDICĂ (excepție precauțiunile universale de contact) în cazul când nu există riscul de expunere la fluide biologice sau obiecte contaminate din mediu.

- **Expunere directă la pacient:** Măsurarea tensiunii, temperaturii sau pulsului; efectuarea injecțiilor subcutanate și intramusculare; spălarea și îmbrăcarea pacientului; transportarea pacientului; efectuarea procedurilor la ochi și urechi (fără secreții).

- **Expunere indirectă:** completarea fișelor medicale, administrarea medicamentelor orale, plasarea măștii de oxigen la pacient; schimbarea mobilei pacientului.

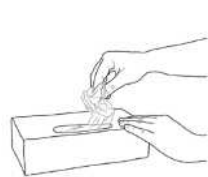
Igiena unghiilor, bijuteriile, ceasul și alte accesorii

- În vederea asigurării igienei corecte și eficiente a mâinilor, pentru personalul medico-sanitar și de îngrijire **ESTE INTERZISĂ** purtarea inelelor, brățărilor, ceasurilor sau altor bijuterii.
- Păstrați vârfurile unghiilor naturale cât mai scurt posibil. Personalul medical care este în contact direct cu pacienții **NU TREBUIE** să poarte unghii artificiale. Se interzice purtarea unghiilor false de către personalul medical din secțiile de chirurgie și terapie intensivă.

Tehnica de îmbrăcare și scoatere a mănușilor nesterile

Mănușile se îmbracă pe mâinile curate și uscate, după ce au fost spălate cu apă și săpun și/sau au fost dezinfectate!

I. Cum se îmbracă mănușile nesterile:

1. Ia o mănușă din cutie

2. Se atinge doar baza mănușii

3. Îmbracă prima mănușă

4. Ia a doua mănușă, ngând doar marginea care se îmbracă

5. Pentru a evita atingerea pielii antebrațului cu mâna îmbrăcată deja, întoarceți partea externă a mănușii a doua (ca în imagine), astfel îmbrăcați a doua mănușă

6. Odată îmbrăcate, mâinile cu mănuși nu trebuie să atingă nîr altceva care încalcă indicațiile moment pentru care au fost îmbrăcate.

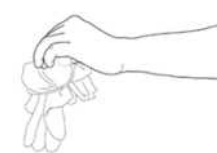
I. Cum se scot mănușile nesterile:

Scoate-ți mănușile de la ză, fără să atingeți pielea, în fel ca mănușa să se oarcă pe dos.

2. Ține-ți mănușa scoasă cu mănușa murdară. Cu vârful degetelor dedesubtul mănușii rămase se scoate în așa fel ca mănușile murdare pe dos să se ruleze una în alta.

3. Aruncați mănușile murdare.

1. Apoi spălați mâinile cu apă și săpun sau utilizați un dezinfectant pe bază de alcool.

Întrebări pentru autoevaluare/ verificarea cunoștințelor lucrătorilor medicali cu privire la igiena mâinilor

1. Ce reprezintă igiena mâinilor?

- a. Spălarea simplă cu apă și săpun
- b. Utilizarea antisepticului pe bază de alcool
- c. Prelucrarea chirurgicală a mâinilor
- d. Toate variantele de mai sus.

2. (CM) Când este necesară igiena mâinilor conform celor 5 momente?

- a. Înainte de fiecare contact cu pacientul;
- b. Înainte de o procedură curată/ aseptică;
- c. După contactul cu obiectul sau instrumentul, care a contactat sânge, sau secreții biologice;
- d. La indicația șefului secției

3. (CM) Spălarea simplă igienică a mâinilor se realizează

- a. Când mâinile sunt vizibil murdare
- b. Când atingem altă regiune anatomică a aceluiași pacient
- c. Înainte și după utilizarea mănușilor
- d. Când îngrijim un pacient cu diaree cunoscută sau suspectată

4. Cu ce se șterg/ se usucă mâinile după spălarea simplă cu apă și săpun?

- a. Cu prosop din hârtie
- b. Cu prosop din bumbac
- c. La uscător
- d. Nu se șterg

- c. Se sterg mâinile de partea posterioară a halatului

- d. Se îmbracă mănuși nesterile

6. (CM) Când se recomandă dezinfectarea mâinilor cu un antiseptic pe bază de alcool?

- a. Când îngrijim un pacient cu diaree cunoscută sau suspectată
- b. Imediat înainte de a atinge un pacient
- c. Înainte de a efectua o procedură aseptică
- d. După atingerea unui pacient sau a obiectelor din apropierea pacientului

7. (CM) Selectați momentele specifice tehnicii de dezinfectare igienică a mâinilor cu antiseptic

- a. Dezinfecția igienică a mâinilor este o procedură obligatorie doar pentru personalul din secțiile de terapie intensivă
- b. Soaterea bijuteriilor este obligatorie, cu excepția inelului de cununie
- c. Se aplică o cantitate de antiseptic în palme astfel încât mâinile să fie umede;
- d. Dezinfectarea mâinilor cu antiseptic va dura în jur de 30 sec

8. (CM) Mănușile sterile sunt indicate pentru:

- a. Pe mâinile umezite cu dezinfectant
- b. Pe mâinile uscate, după finalizarea tehnicii de prelucrare chirurgicală a mâinilor
- c. După spălarea mâinilor cu apă și săpun
- d. Rapid în caz de urgență majoră

10. Dezinfectarea mâinilor cu mănuși se acceptă atunci când:

- a. Cunoaștem că stocul de mănuși în secție este limitat
- b. Se efectuează proceduri la pacienții din același salon
- c. Mănușile nu s-au murdărit cu lichide biologice
- d. Nu este acceptabilă

11. (CM) NU se indică purtarea mănușilor

- a. la examinarea obiectivă cu măsurarea tensiunii, temperaturii sau pulsului;
- b. la efectuarea injecțiilor subcutanate și intramusculare;
- c. la cateterizarea vezicii urinare
- d. la transportarea pacientului

12. (CM) Mănușile nesterile se indică

- a. La administrarea medicamentelor orale
- b. În cazul când pielea lucrătorului medical este lipsită de integritate
- c. Contactul cu mucoasa și/sau pielea lipsită de integritate a bolnavului;
- d. Curățenia și dezinfecția, golirea recipientelor cu vomă

13. (CM) Mănușile nesterile NU se indică:

- a. La manipularea deșeurilor;
- b. La efectuarea procedurilor la ochi și urechi (fără secreții).
- c. La spălarea și îmbrăcarea pacientului
- d. La completarea fișelor medicale

14. (CM) Când se recomandă scoaterea mănușilor:

- a. Atunci când simțiți că mâinile transpiră
- b. Atunci când s-au rupt
- c. După ce mănușile au intrat în contact cu sânge, iar procedura s-a finalizat.
- d. Când nu este comod de efectuat o anumită procedură invazivă în mănuși

15. Selectați varianta corectă:

- a. Imbrăcarea mănușilor nu înlocuiește igiena mâinilor
- b. În timpul efectuării procedurilor în cadrul aceluiași salon, mănușile se pot prelucra cu dezinfectant pe bază de alcool
- c. Mănușile se îmbracă în sala de tratamente, apoi cu mâinile ridicate în sus se merge în salon, la patul pacientului pentru efectuarea injecțiilor
- d. Nu este obligatorie igiena mâinilor înainte de îmbrăcarea mănușilor nesterile

16. Ce facem în cazul când mănușa s-a rupt/ s-a deteriorat în timpul efectuării unei proceduri, iar lucrătorul medical a fost în contact cu lichide biologice ale pacientului?

- a. Se scot mănușile deteriorate imediat și se îmbracă altele
- b. Se scot mănușile, se spală mâinile cu apă și săpun, se îmbracă alte mănuși
- c. Se dezinfectează mâinile cu antiseptic pe bază de alcool, se finalizează procedura, apoi mănușile se aruncă
- d. Se scot mănușile rupte, procedura continuă fără mănuși

Formular de observare directă a igienei mâinilor-Calculul de bază al complianței

Instituție:	IMSP SCR "Timofei Moșneaga"	Perioada*:		Nr. sesiunii	
Servicii furnizate:		Data:	/ /	Observator: (inițialele)	
Secție:		Început/Sfârșit: (hh:mm)	: / :	Nr paginii:	
Departament:		Durata sesiunii: (mm)		Oraș**:	Chișinău

Cat.pro f.		Cat.prof .		Cat.pro f.				
Cod		Cod		Cod				
N°		N°		N°				
Opp.	Indicație	Acțiuni	Opp.	Indicație	Acțiuni	Opp.	Indicație	Acțiuni
1	☐ ante. cont. pac. ☐ ante. proc. asept ☐ după cont. fl. b. ☐ după pac. ☐ după cont. cu obiectele. pac.	☐ DM ☐ SM ☐ neefectuat ○ mănuși	1	☐ ante. cont. pac. ☐ ante. proc. asept ☐ după cont. fl. b. ☐ după pac. ☐ după cont. cu obiectele. pac.	☐ DM ☐ SM ☐ neefectuat ○ mănuși	1	☐ ante. cont. pac. ☐ ante. proc. asept ☐ după cont. fl. b. ☐ după pac. ☐ după cont. cu obiectele. pac.	☐ DM ☐ SM ☐ neefectuat ○ mănuși
2	☐ ante. cont. pac. ☐ ante. proc. asept ☐ după cont. fl. b. ☐ după pac. ☐ după cont. cu obiectele.	☐ DM ☐ SM ☐ neefectuat ○ mănuși	2	☐ ante. cont. pac. ☐ ante. proc. asept ☐ după cont. fl. b. ☐ după pac. ☐ după cont. cu obiectele.	☐ DM ☐ SM ☐ neefectuat ○ mănuși	2	☐ ante. cont. pac. ☐ ante. proc. asept ☐ după cont. fl. b. ☐ după pac. ☐ după cont. cu obiectele.	☐ DM ☐ SM ☐ neefectuat ○ mănuși

	Secția:						Perioada:							
	Cat.prof.			Cat.prof.			Cat.prof.			Cat.prof.			Total per s	
Nr.	Opp (n)	SM (n)	DM (n)	Opp (n)	SM (n)	DM (n)	Opp (n)	SM (n)	DM (n)	Opp (n)	SM (n)	DM (n)	Opp (n)	SM (n)
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														
16														
17														
18														
19														
20														
Total														
Calcul	Act (n) =			Act (n) =			Act (n) =			Act (n) =			Act (n) =	
	Opp (n) =			Opp (n) =			Opp (n) =			Opp (n) =			Opp (n) =	
Complianța														

Instruirea personalului

Se efectuează conform POS:PCI privind IGIENA MÎINILOR, în următoarele situații:

- La angajare;
- La preluarea unei sarcini noi de serviciu sa la trecerea la alt post;
- La recomandarea medicului epidemiolog, care a constatat nereguli în aplicarea codului de procedură;
- Anual, conform „Planului de instruirii anuale ale angajaților”.